

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 27 stycznia 2021 r.*

Odwołanie – Konkurencja – Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki – Europejski rynek kabli elektrycznych – Podział rynku w ramach projektów – Rozporządzenie (WE) nr 1/2003 – Artykuł 23 ust. 2 – Możliwość przypisania noszącego znamiona naruszenia zachowania jednej spółki innej spółce – Domniemanie rzeczywistego wywierania decydującego wpływu – Podmiot kontrolujący 100% praw głosu związanych z akcjami innej spółki

W sprawie C-595/18 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 21 września 2018 r.,

The Goldman Sachs Group Inc., z siedzibą w Nowym Jorku (Stany Zjednoczone), którą reprezentują A. Mangiaracina, avvocatessa, oraz J. Koponen, advokat,

strona wnosząca odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

Komisja Europejska, którą reprezentują P. Rossi i C. Sjödin, T. Vecchi oraz J. Norris, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

Prysmian SpA, z siedzibą w Mediolanie (Włochy),

Prysmian Cavi e Sistemi Srl, z siedzibą w Mediolanie,

które reprezentują C. Tesauro i L. Armati, avvocati,

interwenienci w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, A. Kumin, T. von Danwitz, P.G. Xuereb (sprawozdawca) i I. Ziemele, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: angielski.

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznik generalnej, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 The Goldman Sachs Group Inc. wnosi w odwołaniu o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 12 lipca 2018 r., The Goldman Sachs Group/Komisja (T-419/14, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2018:445), w którym Sąd oddalił jej skargę, po pierwsze, o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C(2014) 2139 final z dnia 2 kwietnia 2014 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 101 [TFUE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa AT.39610 – Kable elektryczne) (zwanej dalej „sporną decyzją”), w zakresie, w jakim decyzja ta dotyczy tej spółki, a po drugie, o obniżenie wysokości grzywny, która została na nią nałożona.

Ramy prawne

- 2 Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205):

„Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku zaniedbania:

a) naruszają art. [101] lub [102 TFUE] [...]

[...]”.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

- 3 Okoliczności powstania sporu, które zostały przedstawione w pkt 1–22 i 47 zaskarżonego wyroku, można na potrzeby niniejszego postępowania streścić w opisany poniżej sposób.
- 4 Skarżąca, The Goldman Sachs Group, jest spółką z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, która działa jako bank inwestycyjny i spółka inwestująca na głównych rynkach finansowych świata. Od 29 lipca 2005 r. do 28 stycznia 2009 r. była ona, za pośrednictwem funduszu GS Capital Partners V (zwanego dalej „funduszem GSCP V”) i innych spółek pośredniczących, spółką dominującą spółki Prysmian SpA, a także w pełni zależnej od niej spółki Prysmian Cavi e Sistemi Srl (zwanej dalej „PrysmianCS”), dawniej Pirelli Cavi e Sistemi Energia SpA, następnie Prysmian Cavi e Sistemi Energia Srl. Prysmian i PrysmianCS, dwie spółki z siedzibą we Włoszech, tworzą razem grupę Prysmian, będącą globalnym uczestnikiem rynku podziemnych i podmorskich kabli elektrycznych.
- 5 Podczas gdy udział wnoszącej odwołanie w kapitale spółki Prysmian wynosił początkowo 100% udziałów, poziom tego udziału zmniejszył się w wyniku dwóch transakcji przeniesienia udziałów dokonanych w dniach 7 września 2005 r. i 21 lipca 2006 r., najpierw do 91,1%, a następnie do 84,4% do dnia 3 maja 2007 r., kiedy to część udziałów w kapitale spółki Prysmian została wprowadzona na giełdę w Mediolanie (Włochy) w drodze pierwszej oferty publicznej (zwanej dalej „POP”).
- 6 Po przeprowadzeniu postępowania na podstawie art. 101 TFUE i art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3) Komisja wydała w dniu 2 kwietnia 2014 r. sporną decyzję.

- 7 W art. 1 tej decyzji Komisja stwierdziła, że wnosząca odwołanie i 25 innych spółek, w tym spółki Prysmian i PrysmianCS, uczestniczyły w kartelu stanowiącym jednolite i ciągłe naruszenie art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG w sektorze podziemnych lub podmorskich kabli elektrycznych (bardzo) wysokiego napięcia (zwanego dalej „rozpatrywanym naruszeniem”).
- 8 W art. 1 ust. 5 lit. c) spornej decyzji wnosząca odwołanie została uznana za odpowiedzialną w związku z rozpatrywanym naruszeniem jako spółka dominująca spółek Prysmian i Prysmian Cavi e Sistemi Energia w okresie od dnia 29 lipca 2005 r. do dnia 28 stycznia 2009 r. (zwanym dalej „okresem naruszenia”).
- 9 W tym względzie Komisja przyjęła domniemanie z jednej strony, że spółka Prysmian wywierała decydujący wpływ na zachowanie rynkowe spółki Prysmian Cavi e Sistemi Energia, a z drugiej strony, że w okresie od dnia 29 lipca 2005 r. do dnia 3 maja 2007 r. wnosząca odwołanie wywierała decydujący wpływ na zachowanie spółki Prysmian i, co za tym idzie, na spółkę Prysmian Cavi e Sistemi Energia na rynku.
- 10 Ponadto Komisja stwierdziła na podstawie analizy powiązań gospodarczych, organizacyjnych i prawnych wnoszącej odwołanie z tymi spółkami, że wnosząca odwołanie rzeczywiście wywierała decydujący wpływ na zachowanie spółki Prysmian na rynku, a w konsekwencji na spółkę Prysmian Cavi e Sistemi Energia w okresie trwania naruszenia.
- 11 W tych okolicznościach, jak wynika z art. 2 lit. f) spornej decyzji, Komisja nałożyła na wnoszącą odwołanie grzywnę w wysokości 37 303 000 EUR, solidarnie ze spółkami Prysmian i PrysmianCS.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 12 Pismem, które wpłynęło do sekretariatu Sądu w dniu 17 czerwca 2014 r., wnosząca odwołanie wniosła skargę, żądając, tytułem głównym, stwierdzenia nieważności spornej decyzji i, tytułem ewentualnym, obniżenia kwoty nałożonej na nią grzywny.
- 13 Na poparcie żądania stwierdzenia nieważności spornej decyzji wnosząca odwołanie podniosła przed Sądem pięć zarzutów, z których pierwszy dotyczy naruszenia art. 101 TFUE i art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, a także naruszenia prawa i oczywistego błędu w ocenie.
- 14 Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2015 r. Sąd dopuścił interwencję spółek Prysmian i PrysmianCS na poparcie żądań Komisji.
- 15 Zaskarżonym wyrokiem Sąd oddalił skargę w całości.
- 16 Sąd stwierdził w istocie, że Komisja słusznie oparła się w odniesieniu do okresu od dnia 29 lipca 2005 r. do dnia 3 maja 2007 r. na domniemaniu rzeczywistego wywierania przez wnoszącą odwołanie decydującego wpływu na zachowanie na rynku spółek Prysmian i Prysmian Cavi e Sistemi Energia.
- 17 Zdaniem Sądu w wypadku gdy spółka dominująca posiada wszystkie prawa głosu związane z akcjami swojej spółki zależnej, w szczególności w połączeniu z wysoce większościovym udziałem w kapitale zakładowym tej spółki zależnej – tak jak w niniejszej sprawie – rzeczona spółka dominująca znajduje się w sytuacji analogicznej do sytuacji wyłącznego właściciela tej spółki zależnej, tak że spółka dominująca jest w stanie określać strategię gospodarczą i handlową spółki zależnej, nawet jeśli nie posiadała całości lub prawie całości jej kapitału zakładowego.
- 18 Sąd stwierdził ponadto, że Komisja miała prawo uznać, nie popełniając żadnego błędu, że wnosząca odwołanie wywierała decydujący wpływ na zachowanie Prysmian i Prysmian Cavi e Sistemi Energia na rynku w całym okresie naruszenia, opierając się, po pierwsze, na przysługującym wnoszącej odwołanie

prawie do powoływania członków różnych zarządów spółki Prysmian, po drugie, na przysługującym wnoszącej odwołanie prawie do zwoływania zgromadzeń akcjonariuszy spółki Prysmian i proponowania odwołania członków zarządu lub całego zarządu spółki Prysmian, po trzecie, na uprawnieniach powierzonych dyrektorom zarządzającym oddziału ds. inwestycji bezpośrednich działu „Merchant Banking” („Principal Investment Area”, zwanego dalej „PIA”) w zarządach spółki Prysmian i ich udziału w Komitecie strategicznym tego ostatniego podmiotu, po czwarte, na fakcie, że wnosząca odwołanie regularnie otrzymywała od spółki Prysmian aktualizacje i miesięczne sprawozdania, po piąte, na środkach wymienionych przez Komisję w zaskarżonej decyzji w celu zapewnienia kontynuacji kontroli decyzyjnej sprawowanej przez wnoszącą odwołanie po POP, i po szóste, na dowodach na to, że wnosząca odwołanie zachowała się jak właściciel przemysłowy.

Żądania stron przed Trybunałem

19 Wnosząca odwołanie wnosi do Trybunału o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku;
- stwierdzenie nieważności, w całości albo w części (na przykład od maja albo listopada 2007 r., kiedy wnosząca odwołanie i jej spółki zależne posiadały, odpowiednio, jedynie około 45% i 26% akcji spółki Prysmian) art. 1–4 spornej decyzji w zakresie, w jakim jej dotyczą; lub
- obniżenie kwoty grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie na podstawie art. 2 spornej decyzji; oraz
- obciążenie Komisji kosztami postępowania w pierwszej instancji i w postępowaniu odwoławczym.

20 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwołania; oraz
- obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

21 Spółki Prysmian i PrysmianCS wnoszą do Trybunału o:

- oddalenie odwołania; oraz
- obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, w tym kosztami ich interwencji na poparcie żądania Komisji.

W przedmiocie odwołania

22 Na poparcie odwołania strona je wnosząca podnosi dwa zarzuty. Zarzut pierwszy dotyczy naruszenia art. 101 TFUE i art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 w zakresie, w jakim wnosząca odwołanie została uznana za odpowiedzialną z tytułu naruszeń prawa konkurencji Unii, jakich dopuściły się Prysmian i PrysmianCS w okresie od dnia 29 lipca 2005 r. do dnia 3 maja 2007 r. (zwanym dalej „okresem poprzedzającym POP”). Zarzut drugi dotyczy naruszenia art. 101 TFUE i art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 w zakresie, w jakim wnosząca odwołanie została uznana za odpowiedzialną za to samo naruszenie w okresie od dnia 3 maja 2007 r. do dnia 28 stycznia 2009 r. (zwanym dalej „okresem następującym po POP”). Wnosząca odwołanie wnosi ponadto do Trybunału o przyznanie jej wszelkiego obniżenia grzywny przyznanego spółkom Prysmian i PrysmianCS poprzez obniżenie kwoty

grzywny nałożonej na nią solidarnie z tymi spółkami, na wypadek gdyby Trybunał uwzględnił wniesione przez te spółki odwołanie od wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 12 lipca 2018 r., Prysmian i Prysmian Cavi e Sistemi/Komisja (T-475/14, EU:T:2018:448).

W przedmiocie zarzutu pierwszego

23 Zarzut pierwszy składa się z trzech części.

W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego

– Argumenty stron

- 24 W części pierwszej zarzutu pierwszego, która dotyczy pkt 49, 50 i 52 zaskarżonego wyroku, wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd niesłusznie stwierdził, iż Komisja nie popełniła błędu, ponieważ uznała wnoszącą odwołanie za odpowiedzialną za rozpatrywane naruszenie w odniesieniu do okresu poprzedzającego POP, opierając się na domniemaniu rzeczywistego wywierania przez wnoszącą odwołanie decydującego wpływu na spółki Prysmian i PrysmianCS.
- 25 W tym względzie wnosząca odwołanie utrzymuje, że jej udział w funduszu GSCP V wynosił jedynie około 33%, a pozostała część kapitału należała do niezależnych inwestorów zewnętrznych. Ponadto udział tego funduszu w kapitale zakładowym spółki Prysmian wynosił w okresie poprzedzającym POP, z wyjątkiem pierwszych 41 dni, początkowo do około 91%, a następnie około 84%. Z orzecznictwa Trybunału wynika jednak, że domniemanie rzeczywistego wywierania decydującego wpływu ma zastosowanie tylko wtedy, gdy spółka dominująca posiada cały lub prawie cały kapitał zakładowy swojej spółki zależnej. Sąd niesłusznie przyznał, że w wypadku gdy spółka dominująca posiada wszystkie prawa głosu związane z akcjami swojej spółki zależnej, w szczególności w związku z wysoce większościowym udziałem w kapitale zakładowym tej spółki zależnej, rzeczona spółka dominująca znajduje się w sytuacji analogicznej do sytuacji wyłącznego właściciela tej spółki zależnej.
- 26 Zdaniem wnoszącej odwołanie domniemanie rzeczywistego wywierania decydującego wpływu nie może mieć zastosowania w takich okolicznościach, zgodnie z podstawową zasadą, zgodnie z którą domniemania powinny być stosowane w sposób ścisły. W tym względzie podejście Sądu nie jest zgodne z wyrokiem z dnia 10 września 2009 r., Akzo Nobel i in./Komisja (C-97/08 P, EU:C:2009:536), w którym Trybunał przyznał istnienie takiego domniemania. Ponadto wykładnia dokonana przez Sąd jest błędna w świetle celu tego domniemania, zważywszy, że zastąpiła ona łatwy dowód istnienia udziału obejmującego wszystkie udziały w drodze szybkiej konsultacji rejestru handlowego spółek, które miało walor pewności prawa i było łatwe do zastosowania, pogłębionym wykazaniem istnienia okoliczności właściwych dla danego przypadku, które umożliwiłyby spółce dominującej skuteczne wywieranie decydującego wpływu. Wreszcie Sąd przyjął diametralnie przeciwną wykładnię dotyczącą tej samej spółki zależnej i tego samego naruszenia w wyroku z dnia 12 lipca 2018 r., Pirelli & C./Komisja (T-455/14, niepublikowanym, EU:T:2018:450).
- 27 Komisja, popierana przez spółki Prysmian i PrysmianCS, kwestionuje tę argumentację. Podnosi ona, że argument wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym skoro posiadała ona jedynie 33% kapitału funduszu GSCP V, domniemanie rzeczywistego wywierania decydującego wpływu nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie, należy odrzucić jako niedopuszczalny, ponieważ nie został on przedstawiony przed Sądem. W każdym razie argument ten jest bezzasadny, ponieważ wnosząca odwołanie samodzielnie i całkowicie kontrolowała decyzje dotyczące inwestycji funduszu GSCP V.
- 28 W replice wnosząca odwołanie utrzymuje, że podniosła przed Sądem, iż będąca w jej posiadaniu własność funduszu GSCP V była niewystarczająca, aby umożliwić Komisji oparcie się na domniemaniu rzeczywistego wywierania decydującego wpływu w tym względzie.

– Ocena Trybunału

- 29 Co się tyczy w pierwszej kolejności argumentacji wnoszącej odwołanie, zgodnie z którą domniemanie rzeczywistego wywierania decydującego wpływu, uznane w orzecznictwie, nie miało zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ jej udział w funduszu GSCP V wynosił jedynie około 33%, podczas gdy pozostałe udziały w kapitale zakładowym tego funduszu znajdowały się w posiadaniu niezależnych inwestorów zewnętrznych, należy przypomnieć, że – jak stwierdził Sąd w pkt 48 i 64 zaskarżonego wyroku – w spornej decyzji Komisja oparła się na domniemaniu rzeczywistego wywierania decydującego wpływu wnoszącej odwołanie na zachowanie spółek Prysmian i pośrednio PrysmianCS w oparciu nie o poziom pośredniego udziału wnoszącej odwołanie w kapitale spółki Prysmian, lecz o stwierdzenie, zgodnie z którym wnosząca odwołanie kontrolowała wszystkie prawa głosu związane z akcjami spółki Prysmian.
- 30 Tymczasem wnosząca odwołanie w odwołaniu nie kwestionuje ani tego stwierdzenia Sądu, ani tego, że w całym okresie poprzedzającym POP nadal kontrolowała 100% wspomnianych praw głosu, nawet po zbyciu udziałów spółki Prysmian, które mało miejsce w dniach 7 września 2005 r. i 21 lipca 2006 r. W tych okolicznościach argument wnoszącej odwołanie oparty na okoliczności, że jej udział w funduszu GSCP V wynosił około 33%, należy w każdym wypadku oddalić jako bezskuteczny.
- 31 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o argumenty wnoszącej odwołanie dotyczące stwierdzenia przez Sąd, że Komisja miała prawo do powołania się na domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu spółki dominującej na zachowanie swojej spółki zależnej, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zachowanie spółki zależnej można przypisać spółce dominującej między innymi w przypadku, gdy mimo posiadania odrębnej podmiotowości prawnej spółka zależna nie określa w sposób autonomiczny swojego zachowania rynkowego, lecz stosuje zasadniczo instrukcje wydawane jej przez spółkę dominującą, w szczególności z uwzględnieniem więzów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych łączących te podmioty prawa (wyrok z dnia 24 czerwca 2015 r., *Fresh Del Monte Produce/Komisja i Komisja/Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P i C-294/13 P, EU:C:2015:416, pkt 75 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 32 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że w szczególnym przypadku, gdy spółka dominująca posiada bezpośrednio lub pośrednio cały albo prawie cały kapitał zakładowy spółki zależnej, która dopuściła się naruszenia reguł konkurencji, po pierwsze, ta spółka dominująca może wywierać decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej, i po drugie, istnieje wrzuszalne domniemanie, że owa spółka dominująca rzeczywiście wywiera taki wpływ. W tych okolicznościach dla domniemania, że spółka dominująca rzeczywiście wywiera decydujący wpływ na politykę handlową tej spółki zależnej, wystarczy, że Komisja wykaże, iż cały kapitał zakładowy spółki zależnej znajduje się w posiadaniu spółki dominującej. Komisja będzie zatem mogła uznać spółkę dominującą za solidarnie odpowiedzialną z tytułu zapłaty grzywny nałożonej na jej spółkę zależną, chyba że spółka dominująca, na której spoczywa ciężar obalenia domniemania, przedstawi wystarczające dowody mogące wykazać, że jej spółka zależna działa na rynku w sposób autonomiczny (wyrok z dnia 28 października 2020 r., *Pirelli & C./Komisja*, C-611/18 P, niepublikowany, EU:C:2020:868, pkt 68 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Domniemanie takie, o ile nie zostanie obalone, oznacza zatem, że rzeczywiste wywieranie decydującego wpływu przez spółkę dominującą na jej spółkę zależną uważa się za wykazane i że pozwala to Komisji oprzeć się na uznaniu tej pierwszej za odpowiedzialną za zachowanie drugiej spółki, bez konieczności przedstawienia jakiegokolwiek dodatkowego dowodu. Zastosowanie domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu nie jest zatem uzależnione od przedstawienia dodatkowych poszlak dotyczących rzeczywistego wywierania wpływu przez spółkę dominującą (wyrok z dnia 26 października 2017 r., *Global Steel Wire i in./Komisja*, C-457/16 P i od C-459/16 P do C-461/16 P, niepublikowany, EU:C:2017:819, pkt 85, 86 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 34 Bezsporne jest, że w okresie poprzedzającym POP wnosząca odwołanie nie posiadała całego kapitału spółki Prysmian, gdyż udział funduszu GSCP V w kapitale zakładowym spółki Prysmian, jak wynika z pkt 47 zaskarżonego wyroku, wynosił w tym okresie, z wyjątkiem pierwszych 41 dni, w pierw okolo 91%, a następnie okolo 84%. Bezsporne jest również, że w spornej decyzji Komisja nie uznała, iż ten udział oznaczał, że wnosząca odwołanie posiadała prawie cały kapitał spółki Prysmian.
- 35 Z orzecznictwa przytoczonego w pkt 31–33 niniejszego wyroku wynika jednak, że to nie samo posiadanie całego lub prawie całego kapitału spółki zależnej samo w sobie uzasadnia domniemanie rzeczywistego wywierania decydującego wpływu, lecz stopień kontroli spółki dominującej nad jej spółką zależną, z jakim wiąże się to posiadanie. W konsekwencji Sąd mógł, nie naruszając prawa, stwierdzić w istocie w pkt 50 zaskarżonego wyroku, że spółka dominująca posiadająca wszystkie prawa głosu związane z akcjami swojej spółki zależnej znajduje się w tym względzie w sytuacji analogicznej do sytuacji spółki posiadającej cały lub prawie cały kapitał spółki zależnej, tak że spółka dominująca jest w stanie określać strategię gospodarczą i handlową spółki zależnej. Spółka dominująca posiadająca wszystkie prawa głosu związane z akcjami swojej spółki zależnej może bowiem, podobnie jak spółka dominująca posiadająca cały lub prawie cały kapitał swojej spółki zależnej, wywierać decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej.
- 36 Wynika z tego, że wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, Sąd nie naruszył prawa, stwierdzając, iż w wypadku gdy spółka dominująca posiada wszystkie prawa głosu związane z akcjami swojej spółki zależnej, Komisja ma prawo oprzeć się na domniemaniu rzeczywistego wywierania przez tę spółkę dominującą decydującego wpływu na zachowanie jej spółki zależnej na rynku.
- 37 Wniosku tego nie podważają argumenty podniesione przez wnoszącą odwołanie.
- 38 Po pierwsze, domniemanie wywierania decydującego wpływu na spółkę zależną przez spółkę dominującą ma bowiem w szczególności doprowadzić do ustanowienia równowagi między znaczeniem z jednej strony celu polegającego na zwalczaniu zachowań sprzecznych z regułami konkurencji, przede wszystkim sprzecznych z art. 101 TFUE, i zapobieganiu ich powtarzaniu się, a z drugiej strony wymogów wynikających z niektórych zasad ogólnych prawa Unii, takich jak w szczególności zasady domniemania niewinności, indywidualizacji kar i pewności prawa oraz prawa do obrony, w tym zasady równości stron (zob. podobnie wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., Schindler Holding i in./Komisja, C-501/11 P, EU:C:2013:522, pkt 108 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 Prawdą jest, jak podnosi wnosząca odwołanie, że identyfikacja osób, które posiadają prawo głosu związane z akcjami spółki, może w danym przypadku okazać się trudniejsza niż ustalenie osób, do których należą te akcje. Jednakże, z jednej strony, nic nie wskazuje na to, by tego rodzaju trudności mogły naruszać pewność prawa. Spółka dominująca, która nie posiadając wszystkich albo prawie wszystkich akcji swojej spółki zależnej, zastrzegła sobie lub nabyła wszystkie prawa głosu związane z tymi akcjami, nie może bowiem pozostawać bez wiedzy o tym, że tak właśnie jest.
- 40 Z drugiej strony należy przypomnieć, że Komisja nie jest w żaden sposób zobowiązana do oparcia się wyłącznie na tym domniemaniu. Nic bowiem nie stoi na przeszkodzie temu, aby instytucja ta wykazała rzeczywiste wywieranie przez spółkę dominującą decydującego wpływu na spółkę zależną innymi dowodami lub poprzez połączenie takich dowodów ze wspomnianym domniemaniem (wyrok z dnia 26 października 2017 r., Global Steel Wire i in./Komisja, C-457/16 P i od C-459/16 P do C-461/16 P, niepublikowany, EU:C:2017:819, pkt 88 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 Po drugie, wnosząca odwołanie nie tylko nie wyjaśnia, w jaki sposób wykładnia Sądu w niniejszej sprawie jest sprzeczna z wykładnią przyjętą przez Sąd w poprzednim wyroku, ale też taki argument jest bezskuteczny, ponieważ Sąd słusznie stwierdził – jak wynika z pkt 31–36 niniejszego wyroku – że Komisja mogła oprzeć się na domniemaniu rzeczywistego wywierania decydującego wpływu.
- 42 Wobec powyższego część pierwszą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego

– Argumenty stron

- 43 W części drugiej zarzutu pierwszego, która dotyczy pkt 71–78 zaskarżonego wyroku, wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, w pierwszej kolejności, że niesłusznie stwierdził on, iż do niej należało obalenie, w odniesieniu do okresu poprzedzającego POP, domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu na zachowanie jej spółki zależnej na rynku, ponieważ Sąd nie mógł wymagać od niej odwrócenia domniemania, które nie miało zastosowania.
- 44 W drugiej kolejności, w każdym wypadku, Sąd, dokonując błędnej interpretacji wymogów prawnych mających zastosowanie w niniejszej sprawie, nie dokonał prawidłowej oceny argumentów i dowodów przedstawionych przez wnoszącą odwołanie w celu obalenia domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu.
- 45 W tym względzie wnosząca odwołanie podnosi, po pierwsze, że niektóre dowody przytoczone przez Sąd nie pozwalają wykazać, iż fundusz GSCP V zachowywał się inaczej niż zwykły inwestor finansowy. Po drugie, odrzucając argument wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym polityka handlowa spółki Prysmian była określana przez jej dyrekcję ze względu na to, że wnosząca odwołanie nie przedstawiła wiadomości elektronicznej lub specjalnego protokołu potwierdzającego ten argument, Sąd nałożył na nią obowiązek przedstawienia probatio diabolica. Po trzecie, Sąd niesłusznie nie przypisał żadnego znaczenia brakowi jakiegokolwiek odniesienia do funduszu GSCP V lub do wnoszącej odwołanie w odpowiedzi spółki Prysmian na wystosowane przez Komisję żądanie udzielenia informacji. Po czwarte, Sąd stwierdził, nie uzasadniając tego, że publiczne oświadczenia o niezależności i braku kontroli złożone wówczas przez zarząd spółki Prysmian były fałszywe i zostały złożone z naruszeniem prawa włoskiego. Po piąte, Sąd niesłusznie oddalił jej argument, zgodnie z którym fundusz GSCP V nie udzielał instrukcji spółce Prysmian ze względu na to, że argument ten został przedstawiony w sposób niespójny.
- 46 Komisja, popierana przez spółki Prysmian i PrysmianCS, nie zgadza się z tymi argumentami. Jej zdaniem argumentacja wnoszącej odwołanie dotycząca badania dowodów, które przedstawiła ona w celu obalenia domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu, ma w rzeczywistości na celu dokonanie przez Trybunał ponownej oceny tych dowodów, a zatem jest niedopuszczalna.

– Ocena Trybunału

- 47 W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że argument wnoszącej odwołanie dotyczący rzekomego odwrócenia przez Sąd ciężaru dowodu opiera się na założeniu, w myśl którego Sąd naruszył prawo poprzez twierdzenie, iż Komisja mogła oprzeć się w niniejszym przypadku na domniemaniu rzeczywistego wywierania decydującego wpływu w celu pociągnięcia wnoszącej odwołanie do odpowiedzialności w związku z rozpatrywanym naruszeniem w odniesieniu do okresu poprzedzającego POP. Tymczasem, zważywszy, że – jak wynika z pkt 36 niniejszego wyroku – zaskarżony wyrok w żaden sposób nie narusza prawa w tym względzie, argument ten należy oddalić.
- 48 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE i z art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie ogranicza się do kwestii prawnych. Wyłącznie Sąd jest właściwy do dokonania ustaleń i oceny istotnych okoliczności faktycznych oraz oceny dowodów. Ocena tych okoliczności faktycznych i dowodów nie stanowi zatem, z zastrzeżeniem przypadku ich przeinaczenia, kwestii prawnej podlegającej jako taka kontroli Trybunału w ramach postępowania odwoławczego (wyrok z dnia 26 września 2018 r., Philips i Philips France/Komisja, C-98/17 P, niepublikowany, EU:C:2018:774, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 49 Natomiast uprawnienia kontrolne Trybunału w odniesieniu do ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd obejmują w szczególności kwestię, czy przestrzegane były zasady dotyczące ciężaru dowodu i postępowania dowodowego (wyroki: z dnia 18 stycznia 2017 r., Toshiba/Komisja, C-623/15 P, niepublikowany, EU:C:2017:21, pkt 39; z dnia 14 czerwca 2018 r., Makhlouf/Rada, C-458/17 P, niepublikowany, EU:C:2018:441, pkt 57).
- 50 Zważywszy, że w niniejszej sprawie wnosząca odwołanie nie powołała się na jakiegokolwiek przeinaczenie okoliczności faktycznych i dowodów przez Sąd, jej argumenty zmierzające do zbadania dowodów powołanych w celu obalenia domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu należy odrzucić jako niedopuszczalne.
- 51 W trzeciej kolejności, w zakresie, w jakim argumenty podniesione w ramach drugiej części zarzutu pierwszego można uznać za dopuszczalne na podstawie orzecznictwa przypomnianego w pkt 48 i 49 niniejszego wyroku, należy zauważyć, po pierwsze, wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, że Sąd – w pkt 70 i 71 zaskarżonego wyroku – nie nałożył na wnoszącą odwołanie obowiązku przedstawienia probatio diabolica, lecz ograniczył się w istocie do przypomnienia, że ciężar dowodu w celu obalenia domniemania spoczywa na wnoszącej odwołanie.
- 52 Po drugie, Sąd w żaden sposób nie przyjął w pkt 73 i 74 zaskarżonego wyroku, że publiczne oświadczenia o niezależności złożone przez zarząd spółki Prysmian były fałszywe i sprzeczne z prawem włoskim. Sąd stwierdził bowiem jedynie, że oświadczenia te same w sobie nie pozwalały na wykazanie prawdziwości ich treści oraz że wywieranie decydującego wpływu powinno być oceniane na podstawie konkretnych dowodów.
- 53 Po trzecie, o ile wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, że niesłusznie oddalił jej argument, o którym mowa w pkt 50 skargi wszczynającej postępowanie, zgodnie z którym fundusz GSCP V nie udzielał instrukcji spółce Prysmian, o tyle należy zaznaczyć, że nie wyjaśnia ona, w jaki sposób Sąd mógł zrozumieć jego znaczenie w przeciwieństwie do tego, co wskazał w pkt 76 zaskarżonego wyroku, ani jakich dowodów nie zbadał w tym zakresie, zważywszy, że ustosunkował się on do argumentacji, do której wnosząca odwołanie odsyłała w tym punkcie skargi.
- 54 Wynika z tego, że należy oddalić część drugą tego zarzutu ze względu na jej częściową bezzasadność i częściową niedopuszczalność.

W przedmiocie części trzeciej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

- 55 W części trzeciej zarzutu pierwszego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd naruszył prawo poprzez potwierdzenie wniosku, do którego doszła Komisja w spornej decyzji, zgodnie z którym wnosząca odwołanie rzeczywiście wywierała decydujący wpływ na spółkę Prysmian w okresie poprzedzającym POP.
- 56 Komisja oraz spółki Prysmian i PrysmianCS uważają, że ta część zarzutu jest niedopuszczalna na tej podstawie, że wzywa Trybunał do dokonania nowej oceny okoliczności faktycznych i dowodów zbadanych w postępowaniu w pierwszej instancji. W każdym wypadku ta część zarzutu jest ich zdaniem bezzasadna.

– Ocena Trybunału

- 57 Należy przypomnieć w tym względzie, że w spornej decyzji – jak wynika z pkt 9 i 10 niniejszego wyroku – Komisja oparła się na podwójnej podstawie, aby uznać wnoszącą odwołanie za odpowiedzialną za rozpatrywane naruszenie w okresie poprzedzającym POP. Z jednej strony Komisja oparła się na domniemaniu rzeczywistego wywierania decydującego wpływu, ponieważ wnosząca odwołanie posiadała wszystkie prawa głosu związane z akcjami spółki Prysmian, a z drugiej strony instytucja ta uznała, że wnosząca odwołanie rzeczywiście wywierała taki wpływ na spółkę Prysmian.
- 58 Tymczasem, jak wynika z analizy pierwszej części tego zarzutu, Sąd nie naruszył prawa, gdy stwierdził, że w niniejszym przypadku Komisja miała prawo oprzeć się na domniemaniu rzeczywistego wywierania decydującego wpływu w celu ustalenia odpowiedzialności wnoszącej odwołanie za rozpatrywane naruszenie w odniesieniu do okresu poprzedzającego POP. Ponadto z analizy drugiej części tego zarzutu wynika, że Sąd nie naruszył również prawa, gdy stwierdził w niniejszej sprawie, że wnosząca odwołanie nie zdołała obalić tego domniemania.
- 59 W tych okolicznościach trzecią część zarzutu pierwszego, która dotyczy wniosków Sądu w odniesieniu do drugiej podstawy, na której Komisja oparła się w celu uznania wnoszącej odwołanie za odpowiedzialną za rozpatrywane naruszenie w okresie poprzedzającym POP, należy oddalić jako nieskuteczną.
- 60 W związku z powyższym zarzut pierwszy należy częściowo odrzucić jako niedopuszczalny, a częściowo oddalić jako bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu drugiego

- 61 Zarzut drugi, który dotyczy pkt 81–144 zaskarżonego wyroku, składa się z trzech części.

W przedmiocie części pierwszej zarzutu drugiego

– Argumenty stron

- 62 W części pierwszej zarzutu drugiego wnosząca odwołanie utrzymuje, że Sąd naruszył prawo, po pierwsze, opierając się w celu potwierdzenia oceny Komisji, zgodnie z którą odpowiedzialność wnoszącej odwołanie mogła zostać przyjęta również w odniesieniu do okresu następującego po POP, na dowodach mających zastosowanie do okresu poprzedzającego POP, po drugie, twierdząc jedynie, że POP niczego nie zmieniła, i po trzecie, przerzucając w praktyce ciężar dowodu, na niekorzyść wnoszącej odwołanie. Tymczasem POP spółki Prysmian stanowiły decydujący punkt zwrotny dla tej spółki. Od dnia 3 maja 2007 r. fundusz GSCP V posiadał już tylko około 46% kapitału zakładowego spółki Prysmian, a w dniu 12 listopada 2007 r. ten udział osiągnął poziom jedynie około 26%. Ponadto od dnia 3 maja 2007 r. spółka Prysmian podlegała obowiązkowi przejrzystości względem rynku.
- 63 Podejście przyjęte przez Sąd pozostaje również w sprzeczności z wnioskami wynikającymi w szczególności z pkt 34 wyroku z dnia 16 czerwca 2016 r., Evonik Degussa i AlzChem/Komisja (C-155/14 P, EU:C:2016:446), zgodnie z którymi z jednej strony do tego sądu należy – w celu zbadania, czy spółka zależna określa w sposób autonomiczny swoje zachowanie na rynku lub stosuje zasadniczo instrukcje wydawane jej przez spółkę dominującą – dokonanie oceny okoliczności faktycznych zaistniałych w okresie naruszenia, a z drugiej strony okoliczności dotyczące innego okresu mogą zostać wzięte pod uwagę jedynie pod warunkiem, że Sąd jest w stanie ustalić znaczenie tych okoliczności dla danego okresu i nie stosuje w sposób automatyczny do tego okresu wniosków wynikających z oceny tych okoliczności.

- 64 Zdaniem wnoszącej odwołanie Sąd błędnie zastosował to orzecznictwo, odwołując się w pkt 93, 94 i 133 zaskarżonego wyroku, po pierwsze, do jedyne go momentu, mającego miejsce po zakończeniu okresu naruszenia, kiedy fundusz GSCP V odwoływał członków zarządu spółki Prysmian, a po drugie, do okoliczności, że zarząd powołany przed POP utrzymał się bez zmian do okresu następującego po POP, ponieważ żadna z tych dwóch okoliczności nie miała wpływu na domniemywane wywieranie decydującego wpływu przez wnoszącą odwołanie na spółkę Prysmian w trakcie okresu następującego po POP. Podobnie Sąd nie powinien był opierać się, w pkt 92 zaskarżonego wyroku, na kontroli nad prawami głosu lub większościovym udziałem na zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Prysmian, ponieważ nie istniały one już w okresie następującym po POP. Ponadto przyznając, że aby móc przypisać spółce dominującej odpowiedzialność za zachowanie spółki zależnej, Komisja nie może poprzestać na stwierdzeniu, iż spółka dominująca jest w stanie wywierać decydujący wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej, lecz powinna również sprawdzić, czy taki wpływ był rzeczywiście wywierany, Sąd oparł swoje wnioski na okolicznościach, które co najwyżej mogą świadczyć o możliwości wywierania pewnego wpływu, i zaaprobował wnioski, które opierają się na częściowych informacjach spółki Prysmian.
- 65 Komisja uważa, że zarzut drugi jest niedopuszczalny z tego względu, że wzywa Trybunał do dokonania nowej oceny okoliczności faktycznych i dowodów zbadanych w pierwszej instancji. W każdym wypadku zarzut ten jest bezzasadny.
- 66 Spółki Prysmian i PrysmianCS twierdzą, że pierwsza część zarzutu drugiego jest bezzasadna.

– Ocena Trybunału

- 67 Co się tyczy dopuszczalności części pierwszej zarzutu drugiego należy przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, iż w celu zbadania, czy spółka dominująca może wywierać decydujący wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej na rynku, należy uwzględnić wszystkie istotne okoliczności dotyczące związków gospodarczych, organizacyjnych i prawnych wiążących spółkę zależną ze spółką dominującą, a tym samym uwzględnić realia gospodarcze. Ponadto rzeczywiste wywieranie przez spółkę dominującą decydującego wpływu na zachowanie spółki zależnej może zostać wywiedzione ze zbioru zgodnych poszlak, nawet jeśli żaden z tych elementów rozpatrywany odrębnie nie wystarcza do stwierdzenia istnienia takiego wpływu (wyrok z dnia 18 stycznia 2017 r., Toshiba/Komisja, C-623/15 P, niepublikowany, EU:C:2017:21, pkt 46, 47 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 68 Z orzecznictwa wynika również, że w ramach tego wykonywania do Sądu należy dokonanie oceny dotyczącej okoliczności faktycznych aktualnych dla okresu naruszenia, jednak bez uszczerbku dla możliwości oparcia się na okolicznościach dotyczących okresu wcześniejszego, o ile jest on w stanie wykazać istotny charakter tych okoliczności w okresie naruszenia i nie stosuje w sposób automatyczny do tego okresu wniosków wynikających z oceny okoliczności wcześniejszych w stosunku do analizowanego okresu (wyrok z dnia 16 czerwca 2016 r., Evonik Degussa i AlzChem/Komisja, C-155/14 P, EU:C:2016:446, pkt 34).
- 69 Tymczasem w zakresie, w jakim wnosząca odwołanie w swoich argumentach przedstawionych w ramach pierwszej części zarzutu drugiego zarzuca w istocie Sądowi oparcie się podczas tego badania na okolicznościach niemających znaczenia dla rozpatrywanego okresu i odwróceniu ciężaru dowodu, argumenty te dotyczą kwestii prawnych, które mogą zostać podniesione w ramach odwołania.
- 70 Natomiast argumenty zmierzające do podważenia oceny dowodów dokonanej przez Sąd w ramach tego badania nie są, w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 48 i 49 niniejszego wyroku, dopuszczalne w ramach odwołania, ponieważ wnosząca odwołanie nie podniosła żadnego przeinaczenia tych dowodów przez Sąd.

- 71 Co do istoty należy stwierdzić, że w pkt 81–144 zaskarżonego wyroku Sąd zbadał kwestię, czy wnosząca odwołanie wywierała – po pierwsze, w okresie poprzedzającym POP, a po drugie, w okresie następującym po POP – decydujący wpływ na zachowanie spółki Prysmian na rynku. W tych ramach szczegółowo przeanalizował osiem dowodów, na których Komisja oparła się w tym względzie. Wśród dowodów dotyczących całego okresu naruszenia Sąd zbadał w szczególności uprawnienie do powoływania członków różnych zarządów spółki Prysmian, a także uprawnienie do zwołania akcjonariuszy na zgromadzeniach i do proponowania odwoływania członków zarządu lub całych zarządów.
- 72 Z analizy tej w żaden sposób nie wynika, że aby sprawdzić, czy wnosząca odwołanie wywierała decydujący wpływ na zachowanie spółki Prysmian na rynku w okresie następującym po POP, Sąd oparł się na dowodach mających zastosowanie do okresu poprzedzającego POP, lub że odwrócił on ciężar dowodu, na niekorzyść wnoszącej odwołanie. Z analizy tej, a w szczególności z pkt 93, 94 i 133 zaskarżonego wyroku wynika bowiem, że nie uznając, iż POP nie wprowadziła zmian w tym względzie, Sąd starannie uwzględnił okoliczności przywołane przez Komisję w spornej decyzji, dokonując wyraźnego rozróżnienia pomiędzy okresami poprzedzającym i następującym po POP. W związku z tym argumenty wnoszącej odwołanie, o których mowa w pkt 62 niniejszego wyroku, opierają się na błędnym rozumieniu zaskarżonego wyroku, a zatem powinny zostać oddalone jako bezzasadne.
- 73 W tych okolicznościach część pierwszą zarzutu drugiego należy w części odrzucić jako niedopuszczalną, a w części oddalić jako bezzasadną.

W przedmiocie drugiej i trzeciej części zarzutu drugiego

– Argumenty stron

- 74 W drugiej części zarzutu drugiego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd niesłusznie stwierdził, iż spółka ta dysponowała w zarządzie spółki Prysmian poziomem reprezentacji niezbędnym do wywarcia wpływu na jej zachowanie na rynku.
- 75 W pierwszej kolejności twierdzenie Sądu, zgodnie z którym utrzymanie tego samego składu zarządu spółki Prysmian w okresie następującym po POP stanowi wskazówkę co do tego, że spółka ta nadal sprawowała kontrolę nad tym zarządem po POP, jest całkowicie błędne. Zarząd ten, powołany na zgromadzeniu akcjonariuszy w dniu 28 lutego 2007 r., składał się z dziesięciu członków zarządu, z których tylko trzech było członkami zarządu PIA. Ponieważ przyjęcie uchwały przez wspomniany zarząd wymagało zwykłej większości, członkowie zarządu PIA zasiadający w tym zarządzie nigdy nie byli w stanie rzeczywiście kontrolować całego zarządu spółki Prysmian. Ponadto Sąd dokonał błędnej interpretacji dowodów zawartych w aktach sprawy, pomijając fakt, że wszyscy członkowie zarządu PIA, również członkowie zarządu spółki Prysmian, nie mogli podejmować w okresie następującym po POP czynności wyłącznie lub głównie na rzecz innych członków zarządu PIA, w tym wnoszącej odwołanie.
- 76 W drugiej kolejności – Sąd naruszył prawo w odniesieniu do roli dwóch niezależnych niewykonawczych członków zarządu (zwanym dalej „omawianymi członkami zarządu”) zasiadających w zarządzie spółki Prysmian.
- 77 W tym względzie wnosząca odwołanie podnosi, po pierwsze, że jeśli chodzi o twierdzenie Sądu, zgodnie z którym wnosząca odwołanie utrzymywała powiązania z co najmniej 50% członków zarządu spółki Prysmian w odniesieniu do powiązań utrzymywanych z omawianymi członkami zarządu, te rzekome powiązania, w szczególności za pośrednictwem „wcześniejszych usług zarządu” lub „umów konsultantów”, nie były przedmiotem żadnego badania i nie zostały prawidłowo opisane

w zaskarżonym wyroku. Sąd nie wykazał też, że te rzekome powiązania mogły przeważać lub przeważały nad obowiązkiem niezależności ciążącym na omawianych członkach zarządu względem wszystkich akcjonariuszy.

- 78 Z orzecznictwa wynika, że jedynie kumulacja funkcji nieuchronnie stawia spółkę dominującą w sytuacji wywierania decydującego wpływu na zachowanie na rynku jej spółki zależnej. Tymczasem w niniejszej sprawie omawiani członkowie zarządu nie byli ani członkami zarządu wnoszącej odwołanie, ani pracownikami, ani nawet nie wchodzili w skład kadry kierowniczej wyższego szczebla wnoszącej odwołanie. Ponadto żaden z nich nie zajmował stanowiska zarządczego w strukturach wnoszącej odwołanie.
- 79 Ponadto, uznając, że wnosząca odwołanie nie przedstawiła dowodu na brak powiązań z omawianymi członkami zarządu, Sąd odwrócił ciężar dowodu.
- 80 Wreszcie nawet przy założeniu, że omawiani członkowie zarządu zostali wzięci pod uwagę łącznie z dyrektorami zarządzającymi PIA, ci członkowie zarządu nie reprezentowali wspólnie większości zarządu spółki Prysmian, lecz jedynie pięciu z dziesięciu członków, a zatem połowę tego zarządu, co oznacza, że nie mogli oni samodzielnie podejmować uchwał zarządu.
- 81 Po drugie, Sąd naruszył prawo, co stanowiło wypaczenie rozpatrywanych dowodów, odrzucając wartość dowodową oświadczeń złożonych przez zarząd spółki Prysmian potwierdzających niezależność jej niezależnych członków i ponownie odwracając tym samym ciężar dowodu. Po POP spółka Prysmian była zobowiązana do wyznaczenia w zarządzie określonej liczby niezależnych członków zarządu. W tym względzie wszelkie formy pokrewieństwa lub powinowactwa zawodowego pomiędzy członkiem zarządu a spółką, w tym innymi przedsiębiorstwami grupy lub głównymi akcjonariuszami, zostały wykluczone. Tymczasem zarząd spółki Prysmian formalnie wielokrotnie potwierdzał, że niezależni członkowie zarządu byli rzeczywiście niezależni. Gdyby spółka Prysmian miała najmniejszą wątpliwość co do prawdziwości tych potwierdzeń, zostałaby narażona, na mocy przepisów prawa włoskiego, na sankcje cywilne, administracyjne i karne.
- 82 W trzeciej kolejności Sąd dokonał w zaskarżonym wyroku niespójnej oceny dowodów, stwierdzając, po pierwsze, w pkt 108 zaskarżonego wyroku, że sam fakt, iż zarząd spółki Prysmian oceniał niektórych członków jej zarządu jako niezależnych, nie może świadczyć o braku powiązań z wnoszącą odwołanie, a w konsekwencji na rzeczywistej niezależności tych członków zarządu, i po drugie, w pkt 136 tego wyroku, że jeśli chodzi o protokół ze spotkania tego zarządu, który odtwarzał uwagi uczestników tego spotkania, to na wnoszącej odwołanie spoczywał obowiązek przedstawienia dodatkowych dowodów na twierdzenie przeciwne.
- 83 W części trzeciej zarzutu drugiego wnosząca odwołanie podnosi, że żaden z pozostałych dowodów powołanych przez Sąd nie wystarczy sam w sobie lub wraz z innymi dowodami do wykazania rzeczywistego wywierania przez wnoszącą odwołanie decydującego wpływu na spółkę Prysmian w okresie następującym po POP.
- 84 W pierwszej kolejności – przysługujące funduszowi GSCP V prawo mianowania członków zarządu spółki Prysmian i posiadane przez niego uprawnienia do zwołania akcjonariuszy na zgromadzeniach oraz do proponowania odwoływania członków zarządu lub całego zarządu nie wykazują, że wnosząca odwołanie była w stanie, za pośrednictwem tego funduszu, wywierać decydujący wpływ na spółkę Prysmian. Jeśli chodzi bowiem o prawo mianowania, orzecznictwo Sądu wymaga wykazania, że mianowani w ten sposób członkowie zarządu dysponują uprawnieniem do narzucenia rzeczywistej kontroli całemu zarządowi.

- 85 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o uprawnienia delegowane członkom zarządu PIA przed POP, ich mianowanie w ramach komitetu strategicznego spółki Prysmian w następstwie POP, otrzymywanie regularnych aktualizacji i sprawozdań miesięcznych, a także inne środki przyjęte w następstwie POP i wspomniane w pkt 130 zaskarżonego wyroku, to żaden z nich, rozpatrywany odrębnie albo łącznie, nie stanowi dowodu rzeczywistego wywierania decydującego wpływu na spółkę Prysmian.
- 86 W trzeciej kolejności – zawarte w pkt 140–142 zaskarżonego wyroku stwierdzenie Sądu, zgodnie z którym wnosząca odwołanie przyjęła wobec spółki Prysmian typowe zachowanie właściciela przemysłowego, jest błędne. Ponadto Sąd dopuścił się oczywistego naruszenia prawa poprzez to, że nie uwzględnił orzecznictwa, zgodnie z którym odpowiedzialności za naruszenia prawa konkurencji nie można przypisać zwykłemu inwestorowi finansowemu, takiemu jak wnosząca odwołanie.
- 87 Komisja utrzymuje, że części druga i trzecia zarzutu drugiego są niedopuszczalne ze względów przedstawionych już w pkt 65 niniejszego wyroku. Część druga jest ponadto nieskuteczna. Pomocniczo Komisja podnosi, że te dwie części zarzutu są bezzasadne.
- 88 Spółki Prysmian i PrysmianCS podnoszą, że obie te części zarzutu są niedopuszczalne, a posiłkowo twierdzą, że są one bezzasadne.

– Ocena Trybunału

- 89 Po pierwsze, w zakresie, w jakim wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, że nie ustosunkował się do jej argumentów dotyczących istnienia i znaczenia powiązań między nią a członkami zarządu spółki Prysmian, należy zaznaczyć, że opierając się w pkt 106 zaskarżonego wyroku na motywach 761 i 762 spornej decyzji i odwołując się do nich, a także do zamieszczonych tam odesłań, Sąd wystarczająco ustalił omawiane powiązania. Ponadto z pkt 106–108 tego wyroku wynika, że Sąd stwierdził, iż w niniejszej sprawie powiązania te mogły zostać uznane za stanowiące jeden z elementów, na których Komisja mogła się oprzeć, aby wykazać, że wnosząca odwołanie wywierała decydujący wpływ na zachowanie spółki Prysmian.
- 90 Należy przypomnieć w tym względzie, że z orzecznictwa przytoczonego w pkt 67 niniejszego wyroku wynika, iż rzeczywiste wywieranie decydującego wpływu przez spółkę dominującą na zachowanie spółki zależnej może zostać wywiedzione ze zbioru zgodnych okoliczności, nawet jeśli żadna z tych okoliczności rozpatrywana odrębnie nie wystarcza do stwierdzenia istnienia takiego wpływu.
- 91 Po drugie, co się tyczy rzekomej niespójnej oceny dowodów dokonanej przez Sąd, należy podnieść, że argumentacja wnoszącej odwołanie dotyczy pkt 108 i 136 zaskarżonego wyroku. W pkt 108 tego wyroku Sąd stwierdził, iż sam fakt, że zarząd oceniał niektórych z jego członków jako niezależnych, a nawet podał taką ocenę do wiadomości w swych sprawozdaniach z zarządzania przedsiębiorstwem – jak twierdzi wnosząca odwołanie – nie pozwala sam w sobie na podważenie stwierdzenia Komisji, że ci sami członkowie zarządu nie zaprzestali rzeczywiście utrzymywania powiązań z wnoszącą odwołanie. Sąd zatem zasadniczo wskazał, że ustalenia dokonane przez zarząd mogły zostać podważone przez ustalenia Komisji. Ocena ta nie jest natomiast w żaden sposób niespójna z zawartym w pkt 136 zaskarżonego wyroku stwierdzeniem odnoszącym się do uwagi opisanej w formalnym protokole zarządu spółki Prysmian, zgodnie z którym taki dokument miał powtarzać uwagi, które członkowie tego zarządu chcieli zgłosić.
- 92 Po trzecie, co się tyczy rzekomego odwrócenia ciężaru dowodu w odniesieniu do roli rozpatrywanych członków zarządu, wystarczy zauważyć, że argumentacja wnoszącej odwołanie opiera się na błędnym zrozumieniu zaskarżonego wyroku. Sąd w pkt 106 tego wyroku, po przeprowadzeniu oceny dowodów powołanych przez Komisję i stwierdzeniu, że powiązania osobiste poparte tymi dowodami stanowiły

istotną okoliczność w ramach badania kwestii, czy wnosząca odwołanie sprawowała faktyczną kontrolę nad spółką Prysmian, ograniczył się bowiem w istocie do stwierdzenia, że wnosząca odwołanie nie zdołała podważyć tego wniosku.

- 93 Po czwarte, co się tyczy argumentu wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym z orzecznictwa wynika, że jedynie kumulacja funkcji nieuchronnie stawia spółkę dominującą w sytuacji wywierania decydującego wpływu na zachowanie jej spółki zależnej na rynku i że w niniejszej sprawie taka sytuacja nie występuje, należy przypomnieć, iż z orzecznictwa wynika – jak wskazał Sąd w pkt 107 zaskarżonego wyroku – że istnienie podmiotu gospodarczego złożonego ze spółki dominującej i jej spółki zależnej może zrodzić nie tylko stosunki formalne między tymi dwoma podmiotami prawnymi, lecz także nieformalne, w szczególności z uwagi na fakt powiązań personalnych istniejących między podmiotami prawnymi tworzącymi taką jednostkę gospodarczą (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Komisja/Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, EU:C:2013:514, pkt 68).
- 94 Jednakże z orzecznictwa Trybunału nie wynika, by powiązania personalne między dwiema spółkami mogły mieć znaczenie w tym względzie jedynie w przypadku skumulowania tych funkcji. Znaczenie takich powiązań personalnych polega bowiem na fakcie, że mogą one sugerować, iż dana osoba, mimo że działa na rzecz danej spółki, rzeczywiście realizuje – ze względu na jej powiązania z inną spółką – interesy tej innej spółki. Może tak być również w przypadku, gdy osoba, która zasiada w zarządzie spółki, jest powiązana z inną spółką poprzez „wcześniejsze usługi doradcze” lub „umowy doradztwa”, jak zauważył Sąd w pkt 106 zaskarżonego wyroku.
- 95 Wynika z tego, że Sąd nie naruszył prawa, gdy stwierdził, iż takie powiązania personalne mogą co do zasady mieć znaczenie dla ustalenia, czy spółka dominująca może wywierać decydujący wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej na rynku.
- 96 Po piąte, jeśli chodzi o pozostałe argumenty podniesione przez wnoszącą odwołanie w ramach drugiej i trzeciej części zarzutu drugiego, okazuje się, że poprzez wszystkie te argumenty wnosząca odwołanie ogranicza się w rzeczywistości do zakwestionowania dokonanej przez Sąd oceny okoliczności faktycznych w ramach analizy dowodów mających znaczenie w niniejszej sprawie i zmierza tym samym do tego, aby Trybunał zastąpił ocenę Sądu własną oceną.
- 97 Tymczasem, jak przypomniano w pkt 48 i 49 niniejszego wyroku, jedynie Sąd jest właściwy do ustalenia i oceny istotnych okoliczności faktycznych oraz do oceny dowodów, a ocena tych okoliczności faktycznych i dowodów nie stanowi w konsekwencji, z zastrzeżeniem przypadków ich przeinaczenia, kwestii prawnej, która jako taka podlega kontroli Trybunału w ramach odwołania.
- 98 Trybunał wyjaśnił również, że w wypadku gdy wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi przeinaczenie dowodów, musi dokładnie wskazać dowody, które zostały przez niego przeinaczone, oraz wykazać błędy w analizie, które w jego opinii doprowadziły Sąd do tego przeinaczenia (wyrok z dnia 28 listopada 2019 r., Brugg Kabel i Kabelwerke Brugg/Komisja, C-591/18 P, niepublikowany, EU:C:2019:1026, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 99 Prawdą jest, że wnosząca odwołanie podnosi, iż Sąd przeinaczył znaczenie oświadczeń złożonych przez zarząd spółki Prysmian, potwierdzających, że niezależni członkowie zarządu zasiadający w tym zarządzie byli rzeczywiście niezależni. Jednakże wnosząca odwołanie nie wykazała, w jaki sposób Sąd przeinaczył dowody, o których mowa.
- 100 Należy przypomnieć, że w tym względzie Sąd stwierdził w pkt 108 zaskarżonego wyroku, iż sam fakt, że zarząd ten ocenił niektórych ze swych członków zarządu jako niezależnych, a nawet opublikował taką ocenę w swoich sprawozdaniach z zarządzania przedsiębiorstwem, nie może bowiem sam w sobie podważyć stwierdzenia Komisji, zgodnie z którym ci członkowie zarządu rzeczywiście nie przestali utrzymywania powiązań z wnoszącą odwołanie.

- 101 Zważywszy, że wnosząca odwołanie w konsekwencji nie wykazała żadnego przeinaczenia faktów lub dowodów, jej argumentacja mająca na celu podważenie dokonanej przez Sąd oceny tych okoliczności faktycznych i dowodów powinna zostać odrzucona jako niedopuszczalna.
- 102 Zarzut drugi należy zatem w części odrzucić jako niedopuszczalny, a w części oddalić jako bezzasadny.
- 103 Odnośnie do wniosku wnoszącej odwołanie o przyznanie jej możliwości skorzystania z wszelkiej obniżki grzywny przyznanej spółkom Prysmian i PrysmianCS poprzez obniżenie kwoty grzywny nałożonej solidarnie na nią wraz z tymi spółkami, na wypadek uwzględnienia przez Trybunał odwołania wniesionego przez te spółki od wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 12 lipca 2018 r., Prysmian i Prysmian Cavi e Sistemi/Komisja (T-475/14, EU:T:2018:448), wystarczy zauważyć, że Trybunał oddalił to odwołanie wyrokiem z dnia 24 września 2020 r. (Prysmian i Prysmian Cavi e Sistemi/Komisja (C-601/18 P, EU:C:2020:751).
- 104 W konsekwencji, jako że żaden z zarzutów podniesionych przez wnoszącą odwołanie na poparcie jej odwołania nie zasługuje na uwzględnienie, odwołanie należy w całości oddalić.

W przedmiocie kosztów

- 105 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 106 Ponieważ wnosząca odwołanie przegrała sprawę, a Komisja wniosła o obciążenie jej kosztami postępowania, należy obciążyć wnoszącą odwołanie jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisję.
- 107 Na podstawie art. 184 § 4 regulaminu postępowania interwenient w pierwszej instancji, który nie wniósł odwołania, nie może zostać obciążony kosztami w postępowaniu odwoławczym, chyba że brał udział w postępowaniu przed Trybunałem na etapie pisemnym lub ustnym. Jeżeli interwenient taki brał udział w postępowaniu, Trybunał może zdecydować, że pokryje on własne koszty.
- 108 Ponieważ spółki Prysmian i PrysmianCS uczestniczyły w postępowaniu przed Trybunałem, w świetle okoliczności sprawy należy zdecydować, że pokryją one własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) Odwołanie zostaje oddalone.**
- 2) The Goldman Sachs Group pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez Komisję Europejską.**
- 3) Spółki Prysmian SpA i Prysmian Cavi e Sistemi Srl pokrywają własne koszty.**

Podpisy